

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата педагогічних наук, доцента

Степанова Людмила Василівна

на кваліфікаційну наукову працю

Янь Пен

*«Формування міжкультурної компетентності майбутніх викладачів
вокалу за жанрово-стильовим підходом»,*

представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії
зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Актуальність дисертаційного дослідження зумовлена суттєвими трансформаціями сучасного освітнього простору в умовах глобалізації, зростанням міжкультурних комунікацій і викликами, пов'язаними з забезпеченням ефективної підготовки педагогів мистецьких спеціальностей до діяльності в полікультурному середовищі. Особливо це стосується підготовки викладачів вокального мистецтва, яке за своєю суттю є універсальною формою вираження культурної ідентичності, історичної пам'яті та емоційного досвіду різних народів.

У світовій та вітчизняній практиці професійної мистецької освіти дедалі виразніше усвідомлюється потреба формування не лише високого рівня виконавської майстерності майбутніх викладачів, а й розвитку в них міжкультурної компетентності як ключового компонента фахової підготовки. У контексті вокальної освіти міжкультурна компетентність охоплює здатність педагога усвідомлено працювати з вокальними творами, що репрезентують різні культурні традиції, розуміти стильові особливості національних шкіл, формувати толерантне, діалогічне ставлення до іншої культури як через інтерпретацію репертуару, так і в педагогічному процесі загалом.

На цьому тлі концептуально новим і методологічно обґрунтованим постає жанрово-стильовий підхід, покладений в основу дисертаційного дослідження. Жанр і стиль у вокальному мистецтві не лише виконують естетичну функцію, а й є носіями культурних кодів, історичних смислів і національних інтонаційних моделей. Саме через різноманіття жанрів і стилів вокального мистецтва можливо організувати ефективний педагогічний процес, у якому майбутній викладач вокалу не просто опановує техніку співу, а й засвоює культурно-змістовий контекст, в якому ця техніка функціонує.

Актуальність дослідження підсилюється також недостатньою розробленістю проблеми формування міжкультурної компетентності в майбутніх викладачів вокалу саме в контексті їх фахової підготовки. У науковій літературі переважають загально-педагогічні або загально-культурологічні підходи до означеної проблематики, натомість специфіка вокального мистецтва — як інтегративного виду художньої діяльності — часто залишається поза увагою дослідників.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження входить до тематичного плану науково-дослідної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» і складає частину наукової теми «Теорія і методика підготовки майбутніх фахівців мистецького та мистецько-педагогічного профілю в контексті соціокультурної парадигми (реєстраційний номер 0120U002017). Тему дисертаційного дослідження затверджено Вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського (протокол № 4 від 27.10.2022 р.).

Вибір теми дисертаційного дослідження – «Формування міжкультурної компетентності майбутніх викладачів вокалу за жанрово-стильовим підходом» – зумовлений високим ступенем актуальності порушеної проблематики, недостатнім рівнем її теоретичного та практичного опрацювання, а також важливістю виявлених автором суперечностей, що потребують наукового осмислення та вирішення. Її розробка має важливе значення як для вдосконалення змісту і технологій фахової мистецької освіти, так і для реалізації цілей міжкультурного виховання в системі педагогічної підготовки загалом.

У дисертації надано коректне визначення мети, завдання, об'єкту та предмету дослідження.

Ступінь обґрунтованості наукових положень і висновків дослідження. Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані в дисертації, мають логічну завершеність, підтверджені належним теоретико-методологічним підґрунтям та емпіричними результатами. Автор комплексно підходить до аналізу сутності міжкультурної компетентності, розглядаючи її в межах жанрово-стильової парадигми, що дає змогу розширити уявлення про міжкультурну підготовку викладачів вокалу. У тексті дисертаційного дослідження надано ґрунтовне теоретичне осмислення феномену міжкультурності у міждисциплінарному контексті, зокрема в площині філософії, педагогіки, культурології та музикознавства. Узагальнення категоріального апарату (поняття

міжкультурності, мультикультурності, транскультурності тощо), а також з'ясування семантичних меж цих понять засвідчують високий рівень наукової обізнаності здобувача. Структура дисертації логічно вибудована: від теоретико-методологічного аналізу до розроблення моделі методики та її експериментальної перевірки. Висновки, зроблені у дослідженні, відповідають поставленим завданням, обґрунтовані на основі якісного аналізу отриманих емпіричних даних, мають належний ступінь узагальнення. Ефективність розробленої методики підтверджено результатами педагогічного експерименту. Рекомендації мають чітке практичне спрямування й можуть бути впроваджені в освітній процес мистецьких ЗВО.

Наукова новизна дослідження полягає в цілісному концептуальному підході до формування міжкультурної компетентності майбутніх викладачів вокалу на основі жанрово-стильової парадигми. Уперше представлено модель методики, що інтегрує жанрово-стильовий, компетентнісний і культурологічний підходи, а також низку педагогічних умов, які забезпечують ефективність формування міжкультурної компетентності. Створена модель охоплює світоглядно-мотиваційний, пізнавально-операційний і творчо-результативний компоненти, що в сукупності забезпечують системність педагогічного впливу. Практична значущість дисертаційної роботи полягає в можливості застосування розробленої методики в програмах підготовки викладачів вокалу, у професійному розвитку педагогів мистецького профілю, а також у підвищенні якості мистецької освіти в контексті міжкультурного діалогу.

Практична значущість дослідження полягає в застосуванні авторської методики формування міжкультурної компетентності майбутніх викладачів вокалу в освітній процес мистецько-педагогічних закладів освіти. Особливої уваги заслуговує розроблений та науково обґрунтований цілісний комплекс творчих завдань, методичних прийомів та освітніх технологій. Також цінною в практичному плані є розроблена діагностична методика виявлення рівнів сформованості означеного феномену та обґрунтування рівневих характеристик його прояву.

Основні положення і результати дослідження представлено у 8 публікаціях автора, з них – 1 стаття в наукометричному журналі, 2 статті у наукових фахових виданнях України, 5 праць апробаційного характеру та **пройшли належну апробацію** під час їх оприлюднення на семи міжнародних конференціях та засіданнях кафедри музичного мистецтва і хореографії

ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» у 2022 – 2024 рр.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій. Наукові положення, висновки та рекомендації, представлені у дисертаційному дослідженні, відзначаються належною аргументованістю та достовірністю, що зумовлено ґрунтовною методологічною базою, ретельним аналізом значного масиву науково-педагогічної літератури, а також доцільним поєднанням теоретичних, емпіричних і статистичних методів. Застосування цього комплексу підходів забезпечило об'єктивну перевірку ефективності запропонованої методики та підтвердження значущості отриманих результатів за допомогою статистичних показників.

Зауваження та дискусійні положення до дисертації.

Відзначаючи наукову вартість і практичну значущість дисертаційного дослідження Янь Пена, висловимо певні зауваження і побажання:

1. Заслугує на увагу запропонований у дослідженні метод стильового міжкультурного майстер-класу, проте доцільним видається його більш чітке концептуальне обґрунтування та розширена конкретизація логіки застосування в межах означеної методики.

2. У констатувальному етапі експерименту Ви зазначаєте наявність адаптаційного рівня сформованості здатності поширювати споріднені жанрово-стильові моделі міжкультурного характеру в навчальному та позанавчальному процесі. Водночас не конкретизуєте, якими саме методами чи критеріями здійснювалася перевірка цієї здатності.

Зазначені вище зауваження і побажання не впливають на загальну позитивну оцінку виконаної Янь Пенем дисертаційної роботи, якій притаманні оригінальність застосованих методів і технологій формування міжкультурної компетентності майбутніх викладачів вокалу, наукова новизна, високий теоретико-методологічний рівень, глибина підходів авторської методики формування у здобувачів досліджуваного феномену.

Висновок. Дисертаційна робота Янь Пена «Формування міжкультурної компетентності майбутніх викладачів вокалу за жанрово-стильовим підходом» є завершеним науковим дослідженням, виконаним автором самостійно на актуальну тему. В роботі представлено науково обґрунтовані результати, які в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, що має значення для розвитку теорії та методики музичної освіти. Дослідження в повному обсязі відповідає вимогам академічної доброчесності.

Вважаємо, що представлена дисертаційна робота за актуальністю, науковою новизною і практичною цінністю, обґрунтованістю і достовірністю, отриманих результатів, повнотою їх викладення в опублікованих дисертантом наукових працях відповідає чинним вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог щодо оформлення дисертації» (zareestrovano в Міністерстві юстиції України від 03 лютого 2017 р. за № 155/30023), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, зі змінами, Постановою КМ № 341 від 21.03.2022), а її автор, Янь Пен, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Рецензент —

кандидат педагогічних наук,

доцент, завідувач кафедри

музичного мистецтва і хореографії

ДЗ «Південноукраїнський національний

педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Людмила СТЕПАНОВА

